

SAMMANFATTNING:

Nato beskrivs alltså som en militär allians med USA i spetsen. På grund av detta blir diskussionen om svenskt Natomedlemskap knuten till attityder till USA. Som världens enda supermakt drar USA till sig kritik. Kritiken är i många avseenden befogad, men det finns också inslag av överdriven retorik och fördömanden. Sådana tendenser betecknas som "anti-amerikanism".

Den här rapporten undersöker den anti-amerikanism som uppkom i kölvattnet av Irakkriget 2003 och om den påverkar Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets ställningstaganden mot ett svenskt medlemskap i Nato. Genom att studera anföranden av oppositionspartierna mellan 2001 och 2012 förefaller det som om partiernas Natoskepsis är ett led i deras negativa attityd mot USA.

Anti-amerikanismen blir därmed bekymmersam eftersom den underminerar möjligheterna till en saklig diskussion om vilka fördelarna respektive nackdelarna är med ett svenskt Natomedlemskap.

Nato och anti-amerikanismen: Är oppositionspartiernas Natoskepsis misstro mot USA?

AV: MÅRTEN TORSON LINDBERG

Sverige kommer från en utrikespolitisk tradition av neutralitet. Motståndet mot svenskt medlemskap i Nato har därför normalt sett varit förknippat med detta, att Sverige måste överge sin neutrala hållning. Men i och med EU-medlemskapet från 1994 definierar sig inte Sverige officiellt som neutralt utan endast alliansfritt. Ytterligare ett steg bort från neutraliteten togs också 2009 när riksdagen antog solidaritetsförklaringen, som säger att Sverige inte kommer att stå passivt om ett annat EU-land eller nordiskt land attackerar militärt.

Trots detta kvarstår en skepticism gentemot ett svenskt medlemskap i Nato, särskilt hos oppositionspartierna: Socialdemokraterna, Miljöpartiet

och Vänsterpartiet. En faktor som möjligen kan ha stor betydelse för denna skepsis är inställningen till försvarsalliansens ledande land, USA.

Som världens enda supermakt drar USA till sig kritik. Kritiken är i många avseenden befogad, men det finns också ett inslag av "anti-amerikanism" ett begrepp som i sin vidaste mening innebär en emotionell motvilja gentemot USA, framför allt dess utrikespolitik och inflytande i världen. Anti-amerikanismen är ett fenomen med en irrationell sida, där psykologiska och sociala mekanismer tycks spela en betydande roll. Vid vissa tillfällen blossar den upp, som i samband med Bushs regeringsperiod, men den tycks också förekomma vid de tillfällen då

en mindre kontroversiell president styr.

Den här rapporten är ett försök att utvärdera huruvida anti-amerikanism påverkar oppositionspartiernas ställningstagande mot ett svenskt Natomedlemskap. Frågan är om det kan vara så att en del av Natoskepsisen i Sverige härstammar ur anti-amerikanism? Om Nato beskrivs som en USA-ledd koalition blir Natofrågan logiskt knuten till uppfattningar om USA. Om partierna hyser en misstro mot USA är utfallet att detta också bidrar till en skepsis mot Natomedlemskap.

Ett sätt att undersöka saken är att studera hur USA har beskrivits i politiska debatter om Nato. Är det så att Nato uppfattas som ett verktyg för amerikansk utrikespolitik? I sådant

fall, vilka ord används för att beskriva USA? Är det ord som är negativt eller positivt laddade? Pekar de på specifika handlingar eller allmänna beskrivningar?

En viktig faktor i en sådan undersökning är tidsintervallet. Om man antar att kritiken mot Bushs utrikespolitik var vedertagen och handlade om den sakliga politiken så ska den negativa inställningen mot USA ha mojnät med tillträdet av president Barack Obama 2009. Presidenterna har agerat mycket olika på den världspolitiska arenan, men hur är det med kritiken mot USA? Är den densamma oavsett vilken politik som förs? Om kritiken är likadan under Obamas regeringstid som under Bushs, då indikerar detta tydligt att det rör sig om en underliggande fientlig attityd mot USA. Och om oppositionspartierna beskriver Nato som ett i huvudsak amerikanskt påfund kan man tolka att kritiken mot Nato handlar mer om USA än om just Nato.

Granskningen av antiamerikanism tar därför en central plats i denna rapport, men ska inte uppfattas som dess huvudsakliga syfte. Avsikten är istället att undersöka sambandet mellan partipolitiskt motstånd mot Nato och antiamerikanism. På så vis begränsas analysen till de partier som är Natomotståndare, det vill säga dagens oppositionspartier Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet är

helt emot samröre med Nato, medan Socialdemokraterna menar att "samarbete kan ske inom alla områden utom artikel 5, artikeln om ömsesidiga försvarsgarantier".¹ I motsats till detta ställer sig allianspartierna mer öppna till huruvida Sverige ska gå med i Nato. Moderaterna och Folkpartiet har förklarat att de kommer att verka för svensk anslutning när det finns tillräckligt folkligt stöd. Kristdemokraterna och Centerpartiet är idag emot medlemskap, men menar att neutralitetsbegreppet inte längre är relevant och vill undersöka hur samarbetet med organisationer som Nato kan förbättras.²

Genom att ta del av de uttalanden om Nato och USA som centrala personer inom oppositionspartierna har gjort i riksdagen, och på andra ställen, mellan åren 2001 och 2012 undersöker den här rapporten om det finns antiamerikanska tendenser inom oppositionspartierna och om deras inställning till USA bidrar till deras skepsis mot svenskt Natomedlemskap.

Personer med antiamerikanska åsikter tillskriver USA negativa värden och konstruerar med utgångspunkt i detta ett instinktivt avståndstagande från USA

1 Socialdemokraterna, 'Socialdemokraternas utrikesdeklaration 2012', s. 7.

2 Kristdemokraterna, 'Kristdemokraterna, 'Säkerhet och försvar'; Centerpartiet, 'Nato'.

Vad är antiamerikanism?

"Antiamerikanism" är ett besvärligt och svårfångat begrepp. Termen är otydlig eftersom den pekar på en tendens snarare än en identifierbar handling som är "antiamerikansk". Det är också oklart var skiljelinjen ska gå mellan det som ska betecknas som antiamerikanskt och det som ska betecknas som berättigad kritik av USA.

Ett sätt att resonera är att skilja på vad amerikansk utrikespolitik är (dess kultur och fundamentala värderingar) och vad amerikansk utrikespolitik gör (USA:s konkreta utrikespolitik). Paul Hollander, forskare inom antiamerikanism vid Harvarduniversitetet, menar att antiamerikanismen uppstår när kritik mot vad USA genom specifika handlingar gör, glider över i negativa attityder av vad USA i sin politiska doktrin är.³ Antiamerikanism uppstår därför när kritik som är saklig, rationell och åsiktsgrundad glider över i fördomar, aversion och principiell skepsis mot USA.

Andra forskare som undersöker antiamerikanism, till exempel Robert Keohane och Peter Katzenstein, menar att antiamerikanism är psykologiskt motiverad och fungerar på samma sätt som en fördom.⁴ Fördomar präglas per definition av överdrivet generaliserade och förutfattade antaganden. Likt en

3 Paul Hollander, *Anti-Americanism: irrational and rational*.

4 Peter Katzenstein och Robert Keohane, *Anti-Americanisms in World Politics*, s. 6.

fördom förblir antiamerikanismen oförändrad trots bevis om att den är illa grundad och helt bortser från verkliga fakta. Personer med anti-amerikanska åsikter tillskriver USA negativa värden och konstruerar med utgångspunkt i detta ett instinktivt avståndstagande från USA.

Denna form av psykologiskt motive-rad antiamerikanism har en lång och spretig historia. Amerikanska soldater var varmt välkomna som frihetskämpar mot Nazitysklands och Sovjetunionens förtryck i 1940-talets Europa. Men under tidigt 1950-tal, var ”den fule amerikanen” föremål för förakt och förlöjligande.

Under 1960-talet uppstod antiame-rikanism som en följd av USA:s krig i Vietnam. Ett exempel på detta är vad den svenske socialdemokraten och diplomaten Pierre Schori skrev om USA:s president Richard Nixon i en ledarartikel i tidskriften *Tiden* 1972:

Efter att ha saboterat freden [i Vietnam] har den amerikanske presidenten frigjort en barbarisk hämningslöshet som till och med överträffar Hitler-Tysklands illdåd. Det är viktigt att komma ihåg att det är själva det amerikanska systemet som möjliggör Nixons folkmordspolitik. Det är ett system som alstrar brutalitet och människoförakt och genom sin makt utgör en fara för en hel värld.⁵

5 Pierre Schori, 'Ledare'.

Enligt definitionen av antiamerika-nism är Schori på detta vis ett exem-pel på vad som bör beskrivas som en antiamerikan snarare än en kritiker, eftersom han från att kritisera USA:s utrikespolitik (vad USA gör) övergår till att kritisera det amerikanska poli-tiska systemet och sättet att leva helt allmänt (vad USA är).

Under det tidiga 1980-talet förekom liknande protester mot USA till följd av Ronald Reagans utplacering av amerikanska medeldistansrobotar i Europa. Inledningsvis sågs Reagans beslut som en provokation mot Sovjet, men kritiken övergick sedan i pro-tester mot USA:s militärindustriella komplex och dess patologiska mili-tarism i utrikespolitiken i allmänhet. Under samma period tilltog dessutom en antiamerikanism som hade sina rötter i miljö- och antiglobaliserings-rörelsen. Efter att tidigare ha riktat rationell kritik mot USA:s relativt vid-lyftiga konsumtionsmönster började globaliseringsmotståndare kritisera USA för att präglas av girighetskul-tur, profithunger och exploatering av underutvecklade länder.⁶

Denna rapport undersöker det senaste uttrycket för antiamerikanism som har vuxit fram under 2000-talet. Antiamerikanismen under denna period utvecklades i kölvattnet av president George W. Bushs militära ingripande i Irak 2003. Det som först

6 Christopher Caldwell, 'How do I hate thee? The global anti-American left and what makes them tick'.

varit rationell kritik av USA:s ovilja att följa internationella krigslagar övergick snabbt i en generell skepsis och rädsla för USA och dess utrikespolitik.

Är det så att denna antiamerikanism påverkar oppositionspartiernas inställning till svenskt medlemskap i Nato? En förutsättning för att undersöka frågan är att först – mycket kortfat-tat – beskriva Bushs utrikespolitiska doktrin, den så kallade Bushdoktrinen, och ange varför den dragit till sig kritik.

Bushdoktrinen

För Bush utgjorde den militanta islamismens framfart en global kamp om värderingar där västvärldens tro på frihet och demokrati stod öga mot öga med ”ondskans axelmakter”, i synnerhet Irak. I denna kamp utvecklade Bush, tillsammans med en grupp republikanska politiker och akademiker en utrikespolitik vars avsikt var att driva den historiska processen i riktning mot den fria marknadsstaten – en process som statsvetaren Francis Fukuyama skildrade i *Historiens slut och den sista människan*.⁷ Fukuyama menade inte att världen skulle ta den fria marknadsstaten till förebild över en natt, men att Sovjetunionens fall 1989 otvivelaktigt visade den marknadsliberala demokratins styrka.

Mot bakgrund av terrorattentaten 2001 ansåg Bush det som sin skyl-dighet att utveckla en utrikespolitisk

7 Francis Fukuyama, *Historiens slut och den sista människan*.

doktrin som skulle accelerera historiens riktning mot liberalism, "[f]rihet är den Allsmäktiges gåva till varje man och kvinna, som världens mäktigaste nation är vi skyldiga att sprida frihet".⁸

Bush tolkade uppsvinget för den militanta islamismen och den tyranni som rådde i Irak som en bekräftelse på vad statsvetaren Samuel Huntington tidigare beskrivit som en "civilisationernas kamp".⁹ Enligt Huntington innebar slutet på kalla kriget inte alls något slut på historien. Hans uppfattning var istället att världen hade återförts till ett normaltillstånd av kampen mellan kulturer eller, med Huntingtons terminologi, civilisationer.

I denna "civilisationernas kamp" utvecklade Bushadministrationen den så kallade Bushdoktrinen som omfattar unilateralism, spridandet av demokrati (särskilt i Mellanöstern) och (utomrättsliga) förebyggande anfall.¹⁰ För att kunna agera så snabbt och kraftfullt som möjligt mot potentiella hot behövdes en temporär "koalition av villiga" som kunde kringgå existerande internationella organisationer och agera militärt: "Multilaterala institutioner är en tillgång för frihetsälskande nationer, [men] en *koalition av villiga* kan förstärka dessa permanenta insti-

8 George Bush, 'Address to the Nation', citerad i Colin Tyler, 'History's actors: Insights into the war on terror', s. 47.

9 Samuel Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*.

10 Robert Kagan och William Kristol, 'The Bush Doctrine Unfolds'; Francis Fukuyama, 'The Neoconservative Moment'.

tioner", menade Bush.¹¹ Kommentatorer beskrev passande nog doktrinen som "Fukuyama plus styrka".¹²

Men Bushadministrationens synsätt på internationella relationer var inte helt okontroversiell eftersom den avvek från rådande internationella konventioner och lagar om vad som kunde räknas som legitimt uppträdande på den internationella arenan. På grund av detta utsattes doktrinen för hård kritik av världssamfundet. Särskilt tydlig var kritiken från USA:s allierade stater i Europa.

Kritik av Bushdoktrinen

Opinionsundersökningar i Europa har visat att kritiken mot USA var låg på 1990-talet men ökade i samband med verkställandet av Bushdoktrinen. 2003 visade *Transatlantic Trends* (TransT), ett institut som jämför attityder i Europa och USA, att hälften av alla tillfrågade européer ställde sig kritiska till det amerikanska ledarskapet. Amerikaner och européer delade uppfattningen om hotet från den militanta islamismen och Irak, men 57 procent av européerna ställde sig mycket kritiska till Bushs hantering av dessa frågor i utrikespolitiken.

I första hand kritiserades Bushdoktrinen för att inte leva upp till sina egna värderingar, standarder eller ideal, och för att underminera de värden som

11 George Bush, 'Address to the Nation', citerad i Colin Tyler, 'History's actors: Insights into the war on terror', s. 47.

12 John Lewis Gaddis, *Surprise, Security and the American Experience*, s. 27.

politiken skulle uppnå, nämligen ökad frihet och trygghet. Kritiker menade att det främst var USA:s utrikespolitik, inte något annat, som bidrog till ökad instabilitet och terrorism i världen. Ju mer USA ses som en egenintresserad makt som marscherar under banderoller för demokrati och mänskliga rättigheter, snarare än att vara en sann förespråkare av en sådan värdegrund, desto mindre villiga blir andra liberaler att engagera sig politiskt med USA eller i institutioner där USA har inflytande.¹³

Därtill kritiserades också Bushdoktrinen imperialistiska tendenser.¹⁴ Som den enda supermakten i världen förenade USA global militär, politisk, ekonomisk och kulturell närvaro med en självsäkerhet som ofrånkomligen väckte misstänksamhet. USA tyckte sig besitta moraliskt tolkningsföreträde och såg det som sin uppgift att sprida moral runtom i världen, med våld om så krävdes. Ett typexempel på kritiken är statsvetaren Josef Joffes bok *Überpower: The Imperial Temptation of America*.¹⁵ I boken skriver Joffe att USA i och med Sovjetunionens fall befriades från de fjättringar och disciplinerande effekter som Sovjetunionen lade på USA. Sedan Sovjetunionens fall har USA lidit av den "imperialistiska

13 Robert Keohane, 'Anti-americanisms in world politics', s. 26.

14 Ibid, s. 29; Andrew Kohut och Bruce Stokes, *America against the world: how we are different and why we are disliked*.

15 Josef Joffe, *Überpower: The Imperial Temptation of America*.

frestelsen” om maktutövande utan att på något sätt behöva riskera sin egen existens. USA har obehindrat kunnat visa sig aggressivt och unilateralt på ett sätt som inte skulle gå om det fanns en världspolitisk motvikt.¹⁶

Enligt TransT minskade den europeiska kritiken mot USA i takt med Barack Obamas presidenttillträde 2009. TransT från 2009 visar att 77 procent av de tillfrågade européerna var positiva till Obamas hantering av internationell politik, till skillnad från 2008 då bara 19 procent av de tillfrågade var positiva till Bushs dåvarande utrikespolitik. Obamas stöd i Europa har därefter varit stabilt. Förklaringen, enligt TransT, är att allmänheten i Europa tilltalas av Obama eftersom han lägger stor vikt vid multilateralism, FN och diplomati.

Men av detta bör man inte dra slutsatsen att antiamerikanism bara dyker upp ibland eller att den nu helt har försvunnit. Forskningen visar nämligen att antiamerikanismen är psykologiskt motiverad och emotionell. Som Robert Keohane och Peter Katzenstein beskriver det: ”Antiamerikanismen är den psykologiska tendensen att hysa negativa uppfattningar om USA och det amerikanska samhället i allmänhet”.¹⁷ Antiamerikanismen är en idédriven tanke som har känslomässiga och kognitiva dimensioner som

16 Joseph Joffe, 'A conversation with Josef Joffe, Imperialism, Anti-Americanism and Anti-Semitism'.

17 Ibid., s.12.

tillsammans skapar anlag för ett visst beteende.¹⁸ Denna dimension av anti-amerikanism är viktig att understryka eftersom den pekar på att fördomar mot USA gärna slår rot i personens tankemönster och ligger kvar under en längre tid. Till följd av detta måste man i diskussioner om antiamerikanismen, som den franske forskaren Philippe Roger påpekar, ta hänsyn till antiamerikanismens *longue durée*.¹⁹

Det finns någonting av antiamerikanism som dröjer sig kvar i svensk debatt
Göran Persson, 2005

Det är med anledning av detta som antiamerikanismen inte per automatik minskar i samband med att den sakligt motiverade kritiken avtar. Istället kan den negativa bilden bestå trots att den rationella kritiken som mobiliserade antipatin från första början sedan länge har lagt sig. Som Göran Persson, socialdemokrat och tidigare statsminister, observerade: ”Det finns någonting av antiamerikanism som dröjer sig kvar i svensk debatt”.²⁰

Antiamerikanismen har alltså längre livslängd än den sakliga kritiken mot USA eftersom den är ett fenomen

18 Yacoov Vertzberger, *The World in Their Minds*, s. 127.

19 Philipper Roger, *The American Enemy: The History of French Anti-Americanism*, s. xi-xii.

20 Göran Persson, 'Göran Persson tar priset'.

med en irrationell sida, där psykologiska och sociala mekanismer tycks spela en betydande roll. Frågan är därför om det kan vara så att en del av Natoskepsisen hos oppositionspartierna härstammar ur den antiamerikanismen som blossade upp i samband med Irakkriget 2003. Ett sätt att undersöka saken är att studera hur USA har beskrivits i de debatter om Nato som förekommit efter det att den mest upprörda kritiken mot USA och Irakkriget har lagt sig.

Är det så att Nato uppfattas som ett verktyg för amerikansk utrikespolitik? Beskrivs USA på ett positivt eller negativt sätt? Pekar beskrivningarna på specifika handlingar av USA och Nato eller används de för allmänna beskrivningar? Har kritiken ändrat karaktär med tillträdet av Obama 2009? Eller är den densamma oavsett vilken politik som förs?

Med dessa frågor i åtanke undersöker den här rapporten uttalanden av centrala personer inom oppositionspartierna som diskuterat svenskt Natomedlemskap mellan åren 2001 och 2012.

Beskrivningar av Nato hos oppositionspartierna

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har vid flera tillfällen mellan 2001 och 2012 gjort anföranden i riksdagen gällande frågan om svenskt Natomedlemskap. I följande avsnitt ges exempel som är relevanta för

utredningen om oppositionspartiernas Natoskepsis är en produkt av antiamerikanism.

Vänsterpartiet

Sambandet mellan aversion mot USA och skepsis mot Nato är mycket tydligt inom Vänsterpartiet. Under den tidigare partiledaren Gudrun Schyman synliggjordes Vänsterpartiets antiamerikanism ett flertal gånger i riksdagen:

De högtidliga proklamationerna om USA som "världens vitalaste demokrati" eller "demokratins garant i världen" saknar trovärdighet. Det krävs inte särskilt mycket till analytisk förmåga för att inse att det är något helt annat som försvaras – nämligen det ekonomiska system som domineras av USA.²¹

USA:s ambition att dominera världen är enligt Schyman "själva logiken" för Natos existens. Hade USA inte haft imperialistiska ambitioner hade Nato precis som Warszawapakten upplöstes efter kalla kriget:

USA har alltid dominerat Nato, och genom denna dominans utövade USA ett starkt inflytande över Europa. Upplöstes Nato skulle USA:s inflytande i Europa minska. Och ingen stormakt vill förlora inflytande – särskilt inte en ekonomisk stormakt som är i behov av och som söker nya marknader. [D]et

21 Vänsterpartiet, 'Sverige under nya internationella förhållanden'.

som diktar USA:s utrikespolitik är i grunden inte någon kamp för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter utan USA:s ekonomiska intressen [...] som med rätta kan betecknas som USA-imperialismen.²²

Enligt Schyman finns det inga gränser för vad USA är kapabelt till eftersom landet uppfattar sig "som innehavare av ett tolkningsföreträde av internationella konventioner".²³ Problemet med Sveriges eventuella samarbete med Nato, och därmed med USA, är att "Sverige inte längre [skulle tala] med en självständig röst" utan skulle anpassas till "USA:s synsätt på vad som sker i världen".

Gudrun Schyman angav tonen för sina efterträdare i Vänsterpartiet. Efter det att Schyman lämnat posten som partiordförande 2004 anammade Lars Ohly samma retorik: "USA är det stora hotet mot demokrati och mänskliga rättigheter i världen, på grund av sin styrka och imperialistiska politik".²⁴ Under sin tid som partiledare skrev Ohly flera motioner som behandlade problemet Nato och USA. I en av dem beskriver han likt Schyman hur USA:s olika ingripanden i världen (Kosovo, Irak) används för att rättfärdiga Natos fortsatta existens:

22 Vänsterpartiet, 'För en radikal och självständig utrikespolitik'.

23 Ibid.

24 Lars Ohly i avslutningstal till Vänsterpartiets kongress.

USA-administrationen har i strid med folkkrätten använt sin militära överlägsenhet för att bevara sin ställning i världen, för att behärska och exploatera andra länders naturtillgångar [...] och för att garantera den samhällsordning som gynnar de härskande klasserna i det egna landet.²⁵

Partiets nuvarande utrikespolitiska talesperson, Hans Linde, berättade 2006 för riksdagen hur han med rädsla ser på att "Nato har öppnat för medlemskap för flera före detta Sovjetrepubliker som Ukraina och Georgien och försökt knyta till sig flera andra".²⁶ Linde förespråkar att Sverige, EU, FN och OSSE bör verka för att Nato upplöses och att "USA ska dra tillbaka sina trupper och kärnvapen från Europa".

Ett svenskt medlemskap skulle följaktligen vara farligt eftersom det skulle föra [Sverige] närmare USA
Hans Linde (V), 2012

Vid två tillfällen i riksdagen, 2011 respektive 2012, berättar Linde vidare att han håller med Ohly i dennes syn på USA och Nato. Enligt Linde försvarar USA och Nato "först och främst sina egna intressen och värderingar" och ett svenskt medlemskap skulle följaktligen vara farligt eftersom det "skulle

25 Vänsterpartiet, 'Maktförhållanden och rättigheter i världspolitik'.

26 Vänsterpartiet, 'En ny Rysslandspolitik'.

föra [Sverige] närmare USA”.²⁷ När vi deltar i internationella insatser under Natobefäl, menar Linde, förstärks ”bilden av att Sverige skulle vara en del av Nato”. Detta är farligt, skriver han, eftersom USA:s aggressiva utrikespolitik och ”Natos medlemskrav att bistå en annan Natostat om dess intressen hotas skulle tvinga [Sverige] in i orimliga situationer och åtaganden”.²⁸

Den svenska närvaron i Afghanistan utgör till exempel en ständig risk för uppfattningen att Sverige understödjer USA:s utrikespolitik. Det är delvis av denna anledning som Vänsterpartiet ställer sig starkt kritiskt till att ISAF (International Security Assistance Force) avlastade den amerikanska armén i Afghanistan, 2002. Enligt Linde innebar avlastningen att USA ”istället kan överföra militära resurser till den folkrättsvidriga ockupationen i Irak”.²⁹

Vänsterpartiet anser det också vara ett problem att Sverige tillåter Nato och USA att ”öva krig” i Norrland. 2010 berättar Ohly och Linde för riksdagen att de med oro ser på hur USA ”tränar bombanfall i Norrland”. Jonas Sjöstedt, ny partiledare för Vänsterpartiet sedan 2012, berättar på samma sätt att:

27 Vänsterpartiet, 'Freds- och säkerhetspolitik'.

28 Vänsterpartiet, 'Stärkande av alliansfriheten'.

29 Vänsterpartiet, 'Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan'.

Nu flygs det för fullt med Nato-plan över Norrlands skogar. [...] USA har en lång tradition av aggression i utrikespolitiken. [...] Amerikanskt bombflyg har dödat oräkneliga civila. Nu får de öva här. Det går inte att komma förbi att vi blir medansvariga när de bombar nästa gång, var det nu blir.³⁰

I Vänsterpartiets valmanifest, som antogs vid partikongressen 2008 (senast reviderad av Vänsterpartiets 39:e kongress i januari 2012), framkommer det att Schymans, Ohlys och Lindes uppfattningar om USA och Nato också är formell partipolitik. I manifestet står det att ”USA:s dominans [inte] har inneburit fred och avspänning. Tvärtom kännetecknas vår tid av en allt mer aggressiv imperialistisk expansion”.³¹ Bush, och därefter Barack Obama, har enligt Vänsterpartiet skapat ett ”läge av permanent krig mot verkliga eller påstådda fiender. Att en imperialistisk makt på nedgång försöker kompensera förlusten av ekonomisk styrka med militära angrepp är ett mönster vi känner igen från historien”.³² Vad vi ser, menar Vänsterpartiet, är ”hur ett system i kris måste upprätthållas med våld”, framför allt genom Nato. ”Militariseringen och banden till Nato” ska därför brytas eftersom

30 Jonas Sjöstedt, 'USA bombar Norrland och Gudrun besöker Umeå'.

31 Vänsterpartiet, 'Partiprogram'.

32 Ibid.

utvidgningen av alliansen är ”ett hot” mot den svenska alliansfriheten.

Nato [är] de nya och gamla imperialistländernas gemensamma försvarspakt
Vänsterpartiets Internationella program, 2012

Vänsterpartiets antiamerikanism är idag, fyra år efter det att Bush avgått som USA:s president, fortfarande tydlig. I partiets Internationella program för 2012 skriver det att ”Nato [är] de nya och gamla imperialistländernas gemensamma försvarspakt”.³³ Enligt Vänsterpartiet motiveras USA:s och därmed Natos ”[a]nfall- och erövringskrig alltid med de mest högtstående ideal”.³⁴ Men, skriver de, det är med ”falsk retorik om demokrati och mänskliga rättigheter [som] USA och Nato tagit sig rätten att militärt anfälla i huvudsak försvarslösa länder för att uppnå [...] viktiga strategiska mål”.³⁵

Sammanfattning Vänsterpartiet

Vänsterpartiet påstår att USA försöker lösa sina finansiella problem genom att attackera andra länder med Nato som verktyg. ISAF:s insats i Afghanistan är inte till för att bekämpa talibaner och terrorister, utan för att maskera svifterna av finanskrisen i USA. Därmed kan man hävda att Vänsterpartiet ger

33 Vänsterpartiet, 'Internationellt program', s. 13.

34 Ibid., s. 19.

35 Ibid., s. 19.

uttryck för en antiamerikansk attityd. Nato sammankopplas ständigt med USA:s utrikespolitiska egenintresse och dess vilja att dominera världen. Någon förändring i kritiken från det att Bush avgick och att Obama tillträdde går inte att se. De ord som Vänsterpartiet använder att beskriva USA med är också laddade och negativa. USA beskrivs som aggressivt, imperialistiskt, bombar civila och med misstänksamma ambitioner.

På så vis förefaller det som att Vänsterpartiets USA-kritik riktar sig mot landet i sig snarare än mot vad det gör i sin utrikespolitik och att kritiken mot Nato handlar mer om USA än om just Nato.

Miljöpartiet

Även inom Miljöpartiet finns en skepsis mot Nato som kan kopplas till antipatier mot USA. Till skillnad från Vänsterpartiet tar Miljöpartiets antipatier omvägen via en skepsis mot EU. EU-medlemskapet innebär att Sverige sammankopplas med USA och den Natodominans som råder i Europa. År 2001 frågade således riksdagsledamöterna Birger Schlaug och Matz Hammarström i riksdagen:

Hur pass nära kommer EU, Nato och Sverige att samarbeta? EU saknar vissa kapaciteter som Nato (läs USA) har. EU har stort behov av stöd från USA. För att förstå dynamiken i relationerna EU/Nato/USA bör man tänka på USA:s rädsla för att EU ska skapa en så

pass enad och kraftfull gemensam utrikespolitik att USA:s globala makt hotas. Därför har USA drivit [en politik som säger] att EU inte ska koppla bort sina militära kapaciteter från Nato och inte diskriminera mot Natomedlemmar som inte är med i EU. [...] Det amerikanska ledarskapet är angeläget om att EU-länderna ska samordna sin säkerhets- och försvarspolitik (ESDP) med Nato, för att EU inte ska agera alltför självständigt i förhållande till USA.³⁶

Nato jämställs alltså redan från början med USA. Miljöpartiets farhågor riktas sedan mot Natos inflytande i EU, vilket är liktydigt med rädslan för en USA-dominerad värld, en given agenda hos amerikanerna, enligt Miljöpartiet. Det är på detta vis som Miljöpartiets ståndpunkt om Nato och USA ska läsas. Miljöpartiets nuvarande språkrör Gustaf Fridolin (m fl) avslöjade för riksdagen 2004 att han anammat Schlaugs och Hammarströms resonemang om kopplingarna mellan EU, Nato och USA:

Varför har vi inte en rasande debatt om den svenska neutralitetspolitikens urholkning? Godtar väljarna att Sverige totalt förlorar sin utrikespolitiska självständighet och militärt binds till ett stormaktsblock? Det finns absolut inget väljarstöd för enskilda stormaktsblocks mili-

³⁶ Miljöpartiet, 'EU:s utrikes- och säkerhetspolitik'.

tära interventioner, hur idealistiska motiv som än utmålas. Men det är inte från Nato som hotet mot den svenska fredspolitikerna i första hand kommer. Vad gör det för skillnad om vi är med i Nato eller ej om vi ändå är bundna i ett tätt militärt samarbete inom en politisk union där flertalet delstater är Natomedlemmar? Det är sant att FN har fungerat sämre de senaste tio åren än tidigare, men det beror ju systematiskt på sabotage, främst från USA. [...] Vi får en värld där FN:s världspolis ersatts av supermaktens medborgargarden, världslagen har ersatts av djungelns lag. Rättvisa har ersatts av makt och egenintresse. [...] Vi behöver verkligen inga internationella medborgargarden som tar lagen i egna händer för att sprida sin egen "överlägsna" moral.³⁷

Fridolin beskriver alltså Nato som ett stormaktsblock med USA i spetsen och som försöker sprida sin överlägsna moral genom Nato-samarbeten – framför allt genom att penetrera EU-länder. Detta är emellertid synonymt med att ersätta internationella lagar med djungelns lag. Det finns spår av samma resonemang hos Maria Wetterstrand, Miljöpartiets tidigare språkrör, då hon presenterade sina invändningar mot Lissabonfördraget i riksdagen 2007.³⁸ Wetterstrand menar

³⁷ Miljöpartiet, 'EU:s militarisering'.

³⁸ Miljöpartiet, 'Med anledning av prop. 2007/08:168 Lissabonfördraget'.

att eftersom EU är så pass dominerat av Nato finns det en risk att en gemensam europeisk utrikespolitik bestäms av USA, och nämner Irakkriget som ett exempel:

[Det hade i]nte varit till någon fördel för världsfreden om EU hade samlat sig kring en utslätd kompromisslinje inför USA:s angreppskrig mot Irak 2003. Om EU hade talat med en röst är risken stor att de hade tvingats vara tysta [av USA].³⁹

Faran är alltså, enligt Wetterstrand, att eftersom Natoländer dominerar i EU så innebär en gemensam europeisk utrikespolitik en politik som driver USA:s talan i Europa och att EU utvecklas till en "coalition of the willing euro-style".⁴⁰ EU blir därmed antidemokratiskt och berövar de små staterna deras politiska inflytande.⁴¹

Även partiets ledamot i försvarsutskottet, Peter Rådberg (m fl), berättar för riksdagen 2009 att USA:s krig mot terrorism och därpå följande krig i Afghanistan tillsammans med Nato är "förödande för hela den utländska styrkans trovärdighet och måste upphöra".⁴² Också i samband med Natos övning "Loyal Arrow" i Norrland skriver Rådberg en debattartikel i Svenska Dagbladet att denna är farlig

39 Ibid.

40 Miljöpartiet, 'EU:s militarisering'.

41 Ibid.

42 Miljöpartiet, 'Afghanistan'.

eftersom "dess syfte är att med kort varsel sättas in var som helst i världen för att tillvarata Natos intressen, som för det mesta är desamma som USA:s intressen".⁴³ Regeringens beslut att tillåta övningen hotar därmed Sveriges säkerhet, menar Rådberg.

De senaste åren har Miljöpartiet anars tonat ned kritiken mot USA och Nato (och även EU). I Rådbergs uttalande i riksdagen 2011 respektive 2012 om Sveriges framtida försvar "Vidgad syn på försvarspolitik" och senare "Försvarspolitik i en ny tid" skriver han att "Säkerhet bör byggas dels på egen nationell basis, dels tillsammans med andra stater. För våra gemensamma säkerhetsarrangemang finns det nordiska samarbetet och Östersjösamarbetet, men också samarbetet inom EU och Natos Partnerskap för fred".⁴⁴ Rådberg är dock tydlig med att Sverige inte "främjar världsfreden genom att söka medlemskap i Nato" som i huvudsak fortsätter att vara en "offensiv militär allians" styrd av USA. Dessutom, 2012 skriver Rådberg tillsammans med partiets utrikespolitiska talesperson Bodil Ceballos att USA fortfarande inte går att lita på. Frågan gällde den globala nedrustningen av kärnvapen, varpå Ceballos menar att:

Även om det inte föreligger ett överhängande hot om att USA kommer att använda sina kärnvapen

43 Peter Rådberg, 'Sverige smygs in i Nato'.

44 Miljöpartiet, 'Vidgad syn på utrikespolitiken'; 'Försvarspolitik i en ny tid'.

vet vi av erfarenhet att en enskild amerikansk president kan förändra en hel värld. Vi vet inget om hur det kommer att se ut framöver och om nya krig kommer att inledas någonstans på andra sidan jordklotet på order av en eventuell ny president i USA.⁴⁵

Enligt Miljöpartiet finns det alltså en sannolikhet med dåliga presidenter i USA (varför går Miljöpartiet inte in på), och att detta måste tas i beaktande i svensk utrikes- och säkerhetspolitik

Samanfattning Miljöpartiet

Det finns ett samband mellan Miljöpartiets skepsis mot Nato och partiets misstro mot USA. Även om partiet successivt justerat sin retorik finns det fortfarande spår av misstro mot USA och de institutioner som USA är beroende av i sin utrikes- och säkerhetspolitik. Miljöpartiets sammantagna hållning är alltså synonym med den som Schlaug och Hammarström föreslog 2004. Nämligen att Sverige så långt som möjligt bör undvika att sammankopplas med USA och de verktyg som USA använder för att befästa sitt inflytande i utrikespolitiken – det vill säga Nato. De ord som Miljöpartiet använder för att beskriva USA är också laddade och mer negativa än positiva. USA beskrivs som militaristiskt, dominerande, utan hänsyn till andra stater, och som att spela maktpolitikens spel.

45 Miljöpartiet, 'En kärnvapenfri värld'.

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna har offentligt blivit anklagande för antiamerikanism. I partiets Internationella program 2010, som antogs tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet (En rödgrön politik för Sveriges relationer med världens länder), menar de att "[e]n rödgrön regering kommer att kräva att USA avvecklar sina kärnvapen och militärbaser utanför landets gränser".⁴⁶ Detta bemöttes av bland andra utrikesminister Carl Bildt (M) som "klassisk antiamerikansk vänsterpolitik". Bildt menade att förslaget var fullständigt orimligt eftersom alla USA:s baser antingen har mandat från FN:s säkerhetsråd eller från det aktuella landets regering. Socialdemokraternas utrikespolitiska talesperson Urban Ahlin hukade för kritiken och svarade att tillbakadragandet bara var en "vision", "Bushadministrationens politik gjorde att USA tappade enormt i stöd från världens befolkning. Vi vägar kritisera USA".⁴⁷ Ulf Bjereld, styrelseledamot i Socialdemokrater för tro och solidaritet (dåvarande Broderskapsrörelsen), menade att dokumentet "ut[gjorde] en välbehövlig vitamininjektion i socialdemokratisk utrikespolitik" och att "den gemensamma rödgröna plattformen är en bra början" för en

46 Socialdemokraterna, 'En rödgrön politik för Sveriges relationer med världens länder', s. 20.

47 Urban Ahlin, 'Vi menar kärnvapenbaser, inte USA'.

ny utrikespolitik som öppet kritiserar USA, till skillnad från Göran Perssons tid då detta "gjordes genom informella samtal".⁴⁸

Socialdemokraternas mest intressanta tankefigur i diskursen kring ett svenskt Natomedlemskap är emellertid rädslan för att Sverige genom att bli medlem i alliansen skulle underkastas USA:s "dominans".

Nato är ett instrument för amerikansk utrikespolitik. Väl utvecklad är uppfattningen på andra sidan Atlanten att denna militära organisation ska lösa också politiska problem

Peter Akinder (S), 2004

En av de Socialdemokrater som uttryckt en sådan ängslan är Peter Akinder, pressekreterare åt Göran Persson, tillika Socialdemokraternas presschef i riksdagen, samt politiskt sakkunnig hos Mona Sahlin och Björn Rosengren. År 2004 skrev Akinder på Socialdemokraternas hemsida att:

Varken Sverige eller vårt närområde har någonting att vinna på att vårt land blir medlem i militäralliansen Nato. Folkpartiet och Moderaterna förespråkar redan att Sverige ska in under detta amerikanskt dominerade försvarsparaply. [Med alliansfrihet kan vi] samarbeta, också med

48 Ulf Bjereld, 'Rödgrön utrikespolitik och amerikanska militärbaser'.

Nato, men utan tvingande underkastelse. [...] Nato är ett instrument för amerikansk utrikespolitik. Väl utvecklad är uppfattningen på andra sidan Atlanten att denna militära organisation ska lösa också politiska problem.⁴⁹

Likt Vänsterpartiet och Miljöpartiet beskriver Akinder Nato som ett amerikanskt verktyg till för att befästa amerikanska intressen, med militärt hot som verktyg. Socialdemokraternas Internationella program från 2005, "En rättvis värld är möjlig", spinner vidare på Akinders tankar. I stycket som diskuterar svenskt Natomedlemskap nämns USA flera gånger. Nato jämföras med USA och USA kopplas till uttryck som "starka politiska påtryckningar", "sätter standard", "militär" och "tvingad underkastelse". I programmet står det att "Nato alltmer [är] en militär verktygslåda" och en "organisation som sätter standarden för alla länders militära strukturer". Därför ska "Sverige inte söka medlemskap i Nato".⁵⁰

Håkan Juholt, partiledare för Socialdemokraterna mellan 2011 och 2012, har också uttryckt att faran för underkastelse är ett centralt problem i fråga om huruvida det är rimligt att Sverige söker medlemskap i Nato. Angående USA:s krig i Irak och Folkpartiets

49 Socialdemokraterna, 'Värna alliansfriheten'.

50 Socialdemokraterna, 'En rättvis värld är möjlig', s. 31.

partiledare Jan Björklunds stöd till detta krig skriver Juholt i en debattartikel i Svenska Dagbladet (2007) att:

USA deklarerade för världen att ”antingen är ni med oss, eller så är ni mot oss”. [...] Vi var beredda att ge stöd. Men på våra egna villkor och i överenskommelse med folkrätten. Björklund valde underkastelse. [...] Just den militära alliansfriheten gav oss handlingsfrihet. USA riktade enormt politiskt tryck mot Natoländerna att ställa upp, inte minst mot de nya och små. De som valde en annan väg, som Tyskland och Frankrike, drabbades av orimlig amerikansk vrede och djupfrysta relationer. Nato var i detta läge ett oerhört viktigt redskap för amerikansk utrikespolitik. Vi vill vara en partner till USA, men inte dess redskap.⁵¹

Juholts budskap är att Folkpartiet och Moderaterna väljer underkastelse till USA när de stödjer ett svenskt Nato-medlemskap. Eftersom USA dominerar Nato menar Juholt att små länder som Sverige tvingas till underkastelse om man ansluter till försvarsalliansen.

*“Ett Natomedlemskap skulle föra Sverige ett steg närmare USA”
Brödraskapsrörelsen 2003*

51 Håkan Juholt, 'Dåligt inflytande i regeringen'.

Sverige skulle genom Natomedlemskapet bli ”ett redskap” som USA kan använda.⁵²

Samma skräck inför Natomedlemskapet återfinns hos Socialdemokraternas tidigare försvarsminister Leni Björklund. I en intervju med Dagens Nyheter (2004), om varför Sverige inte ska gå med i Nato, berättar hon att:

När man går med i en försvarsallians behöver man utfärda ömsesidiga försvarsgarantier, och sådana vill inte Sverige ge. Vi vill själva kunna bestämma om vi vill vara med i operationer eller inte, utan att behöva bindas av att alliansen kräver att vi måste delta.⁵³

Rädslan för underkastelse är följaktligen ett tankesätt som har präglat och fortfarande präglar Socialdemokraternas diskurs kring Nato. Detta återfinns till exempel i partiets Internationella program ”En modern säkerhetspolitik: en rättvis värld är möjlig” som Urban Ahlin, Socialdemokraternas utrikespolitiska talesperson, presenterade för riksdagen 2008.⁵⁴ I de stycken som avsatts åt att förklara partiets ståndpunkt kring medlemskap i alliansen

52 Se också: Socialdemokraterna, 'Motion med anledning av skr. 2008/09:137 Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringsinsatser'.

53 Leni Björklund, 'Inte nödvändigt med FN:s stöd vid ingripanden'.

54 Socialdemokraterna, 'En modern säkerhetspolitik: en rättvis värld är möjlig', s. 4.

skrev han att:

Sverige är medlem av en politisk allians – EU – som har betydligt fler verktyg till sitt förfogande än Nato. Det kallas ibland EU:s mjuka makt. Som medlemsland i Nato vore det troligt att Sverige skulle utsättas för starka politiska påtryckningar. Vi har kunnat se hur USA t ex krävde att medlemsländer skulle delta militärt i Irak. [...] Vi bör själva förbehålla oss rätten att utforma storlek och inriktning på vårt försvar baserat på vår egen säkerhetspolitiska bedömning.

Också Socialdemokrater för tro och solidaritet delar denna uppfattning. I en artikel för Svenska Dagbladet (2003) skriver man att ”Nato förknippas i huvudsak med kalla krigets avskräckning och militär våldsanvändning” och att ”[m]ånga anser att ett Natomedlemskap ökar sannolikheten för att Sverige, mot sin vilja, blir indraget i militära krigshandlingar”.⁵⁵ Artikeln avslutas med att låna Vänsterpartiets retorik: ”Denna känsla har med all sannolikhet förstärkts efter Irakkriget. Ett Natomedlemskap skulle föra Sverige ett steg närmare USA”. Enligt Socialdemokrater för tro och solidaritet finns det alltså något som till sin natur är dåligt med att Sverige förs närmare USA. Likt Vänsterpartiet och Miljöpartiet går de emellertid inte

55 Broderskapsrörelsen, 'Reinfeldt vacklar om Nato'.

Vi kan nämligen säga att Sverige är i praktiken med i Nato. Vi är en "hang around" till det stora Imperiets militära organisation. Svenska soldater samövar med en Natoled styrka. Svenska knektar finns i Afghanistan. Och i våra militära förråd lär det finnas ökenuniformer. Tolkarna lär sig arabiska. Vi hyr ut ubåtar till Imperiet. [Vi] skickar svenska soldater runt globen för att delta i vad en del hävdar är ett korståg.

Stig-Björn Ljunggren, 2009

in på varför det förhåller sig så.

Även enskilda styrelsemedlemmar i Broderskapsrörelsen har i olika sammanhang uttryckt rädslan att underkastas USA vid ett Natomedlemskap. På Socialdemokraternas hemsida skriver Ulf Bjereld i en artikel (2007) att: "Ett svenskt medlemskap skulle öka risken för att vårt land – genom att militärt alliera sig med USA – ofrivilligt blev indraget i militära krigshandlingar".⁵⁶ För Bjereld är Natos militarism ett tecken på "bristande modernitet" som "i kombination med USA:s dominans i Nato, gör organisationen olämplig att hantera och överbygga den vidgande klyftan mellan USA och Europa i centrala säkerhetspolitiska frågor".

I samband med Barack Obamas presidenttillträde 2009 reflekterade en grupp ledande socialdemokratiska politiker och debattörer om USA:s utrikespolitik och hur denna påverkade Socialdemokraterna. En av författarna var Roger Hällhag, som har ett förflutet på Socialdemokraternas partikansli och även som ledare för den grupp

⁵⁶ Socialdemokraterna, 'Säkerhet och EU'.

som tog fram partiets internationella program inför partikongressen 2005. Efter att ha beskrivit hur USA patologiskt bryter mot internationell lag och agerar som "världens sheriff" istället för "världspolis", skriver Hällhag angående svenskt Natomedlemskap att:

Inte minst Nato har i sitt sökande efter uppgifter drivit på en överdriven militarisering. Det är därför skönt att Sverige [och Socialdemokraterna] står utanför. [...]. Borgliga partier ser istället ett egenvärde i att kollektivansluta Sverige till amerikansk utrikespolitik och dess prioriteringar.⁵⁷

För Hällhag är Nato alltså liktydigt med USA:s utrikespolitik och dess prioriteringar. Därför anser han att det är skönt att Sverige står utanför alliansen och att Socialdemokraterna är tydliga med sitt motstånd. I samma dokument skriver också Stig-Björn Ljunggren, ledande socialdemokratisk debattör och statsvetare, en artikel om

⁵⁷ Roger Hällhag, 'Från folkrätt till människors rätt', s. 67.

medlemskap i Nato:

Självklart handlar det inte om något hot mot Sveriges nationella integritet från dessa våra demokratiska grannländer eller deras allianspartners med USA i spetsen. [...] Vi kan nämligen säga att Sverige är i praktiken med i Nato. Vi är en "hang around" till det stora Imperiets militära organisation. Svenska soldater samövar med en Natoled styrka. Svenska knektar finns i Afghanistan. Och i våra militära förråd lär det finnas ökenuniformer. Tolkarna lär sig arabiska. Vi hyr ut ubåtar till Imperiet. [Vi] skickar svenska soldater runt globen för att delta i vad en del hävdar är ett korståg.⁵⁸

Vad som framgår i Ljunggrens artikel är en djup misstro mot USA och landets verkliga avsikter i utrikespolitiken, och hur de använder Nato som militärt verktyg i sin utrikespolitik.

Under senare år har Socialdemo-

⁵⁸ Stig-Björn Ljunggren, 'Vadå 1809?', s. 37.

kraterna justerat sin retorik gällande Nato och USA. Partiet har successivt accepterat vikten av ett nära Natosamarbete genom "Partnerskap för fred", och menar nu att Sverige kan delta i Natosamarbeten "inom alla områden utom artikel 5, artikeln om ömsesidiga försvarsgarantier".⁵⁹ Det bör dock noteras att 2005 och 2008 års Internationella program fortfarande står som Socialdemokraternas officiella politik.⁶⁰ Dessutom kvarstår Urban Ahlins (m fl) formulering om att Sverige vid ett Natomedlemskap skulle utsättas för starka politiska påtryckningar från USA. Denna tankefigur ingick i riksdagspresentationen av Socialdemokraternas utrikespolitiska deklaration 2009, 2010, 2011 och nu senast 2012.⁶¹

Sammanfattning Socialdemokraterna

Socialdemokraterna delar inte Vänsterpartiets och Miljöpartiets aversion mot USA och Nato. Istället består deras Natoskepsis i farhågor om att underkastas USA och tvingas till politiska påtryckningar från ett land de inte litar på i utrikespolitiska frågor.

Likt Miljöpartiet och Vänsterpartiet beskriver Socialdemokraterna Nato som en USA-ledd allians. På så vis förefaller det som om Socialdemokra-

ternas misstänksamhet mot USA och dess säkerhetspolitiska institutioner, inflytande och egentliga avsikter i utrikespolitiken också påverkar Socialdemokraternas inställning till Nato. Det går därför att anta att partiets skepsis mot Nato i grunden är kopplad till deras misstro mot USA.

Slutsatser

Frågan denna rapport har för avsikt att utröna är om en del av oppositionspartiernas negativa inställning till Nato har kopplingar till en misstro mot USA. Beskrivs Nato som en USA-ledd allians? Är oppositionspartiernas skepsis mot USA mer än bara kritik mot vad USA gör? Är den en psykologiskt grundad skepsis som är ständigt närvarande, oavsett vem som är president? Om det är så, påverkar denna negativa inställning gentemot USA också oppositionspartiernas syn på Nato?

I rapporten används två sätt för att avgöra frågan. Den första studerar valen av ord som brukas av partierna mellan 2001 och 2012 när de beskriver amerikansk utrikespolitik och Nato. Används ord som beskriver USA:s specifika handlingar, eller används ord som beskriver vad USA antas stå för? Är orden i sin tur negativt eller positivt laddade?

En annan viktig del av analysen är huruvida kritiken mot USA och Nato mojnade med tillträdet av president Barack Obama 2009. Eftersom pre-

sidenterna har resonerat mycket olika om vilka värden som är viktiga i utrikespolitiken kan det antas att kritiken mot USA också skulle ha förändrats. Gjorde den det?

Analysen visar att samtliga oppositionspartier som undersökts väljer beskrivande ord av vad USA antas stå för snarare än att fokusera på USA:s faktiska politik. Orden som beskriver USA och landets relation till Nato är också negativt laddade i majoriteten av fallen. Analysen visar vidare att oppositionspartierna inte justerat sitt språk om USA och USA:s relation till Nato efter 2009, trots den skarpa vändningen i amerikansk utrikespolitik. Därför har inte heller oppositionspartiernas inställning till Nato förändrats märkbart.

Om partiernas attityd mot USA vore ett resultat av vad USA gör och inte vad USA antas vara skulle det ge utslag som en förändring i den politiska retoriken. Det vill säga, retoriken skulle förändras i takt med USA:s handlingar. Men det förefaller som om retoriken är densamma med Obama som med Bush, trots att Bush var en av de mest kontroversiella presidenterna på länge. Detta, kan det tolkas som, visar att oppositionspartiernas Natomotstånd delvis handlar om en psykologiskt motiverad attityd mot USA som dröjer sig kvar, och som påverkar attityder mot svenskt Natomedlemskap på ett irrationellt sätt.

Den bristande förändringen i oppo-

59 Socialdemokraterna, 'Socialdemokraternas Utrikesdeklaration 2012', s. 7.

60 Båda dokumenten, med samma nämnda formuleringar, återfinns på Socialdemokraternas hemsida under rubriken "Internationellt".

61 Socialdemokraterna, 'En rättvis värld är möjlig'.

sitionspartiernas retorik är det främsta indiciet på att det finns en underliggande fiendtlig attityd mot USA hos dem, som ju öppnar för kritiken att deras Natomotstånd handlar mer om USA än om just Nato. Om Nato beskrivs som en USA-ledd allians och det finns misstro mot USA är det rimligt att anta att denna misstro också påverkar oppositionspartiernas inställning till Nato. Men trots att det finns en gemensam grundinställning varierar graden av antiamerikanism mellan partierna.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet är tydligast i sin anti-amerikanism genom den uttalade aversionen mot USA, och partiets många andra påfallande negativt värdeladdade ord. Nato beskrivs som ett verktyg för USA att upprätthålla sin "imperialism" och att landets ambition att dominera världen är "själva logiken" för Natos existens. Nato används av USA för att kompensera för den finansiella krisen i det egna landet, för att befästa USA:s militära överlägsenhet, för att bevara sin ställning i världen, samt för att behärska och exploatera andra länders naturtillgångar. Ett medlemskap är följaktligen farligt eftersom det för Sverige närmare USA och innebär att Sverige förlorar sin suveränitet och rätt till självbestämmande.

Miljöpartiet

Miljöpartiets antiamerikanism är svagare än Vänsterpartiets eftersom den visar sig i uttryck som misstänksamhet

mot USA och mot landets inflytande i internationella organisationer, särskilt militära sådana. Med Natomedlemskap förlorar Sverige sin "utrikespolitiska självständighet" och "binds militärt till ett stormaktsblock" med påstådda idealistiska motiv och moral, men där de verkliga motiven är "makt och egenintresse". På grund av USA:s inflytande i Nato skulle ett svenskt medlemskap innebära att Sverige bidrar till att ersätta "världslagen med djungelns lag".

Socialdemokraterna

Bland oppositionspartierna är det Socialdemokraternas antiamerikanism som är minst påfallande, men den utgör likväl ett betydande retoriskt inslag. Nato beskrivs som "ett oerhört viktigt redskap för amerikansk utrikespolitik", "en militär verktygslåda" dominerad av USA som därigenom "sätter standarden för alla länders militära strukturer" och innebär "tvingad underkastelse till USA".

Det finns likväl en del nyansskillnader hos Socialdemokraterna som skiljer dem från Miljöpartiet och Vänsterpartiet och som är viktiga att understryka.

Socialdemokraternas antiamerikanism är i huvudsak saklig och rationell då kärnan av kritiken hänvisar till förspelen till Irakkriget och USA:s brott mot internationella lagar – en kritik som, som sagt, inte är helt gripen ur luften. Men Socialdemokraternas svaga punkt är att de likt Vänsterpar-

tiet och Miljöpartiet använder sig av en överdriven retorik när de väljer att beskriva USA och Nato som ett hot mot svensk säkerhet eftersom medlemskap innebär att Sverige tvingas ge upp sin suveränitet och rätt till självbestämmande efter påtryckningar från USA. Med medlemskap skulle svensk utrikespolitik med andra ord formges i Washington, inte i Stockholm.

Denna retorik är inte helt okontroversiell eftersom den menar att en demokratisk stat styr en annan demokratisk utrikespolitiska beslut. Det som är antiamerikanskt hos Socialdemokraterna är alltså detsamma som hos Miljöpartiet och Vänsterpartiet, nämligen den kraftiga och överdrivna retoriken för vad USA är kapabelt till i sin säkerhetspolitik och hur detta indirekt påverkar Natos medlemmar. Om USA hade haft en mindre betydande roll i Nato skulle partiets inställning till alliansen kanske ha kunnat se anorlunda ut.

Socialdemokraternas rädsla för "underkastelse" och ofrivilliga "politiska påtryckningar" är en potentiell förklaring till varför partiet kan tänka sig att samarbeta med Nato på alla fronter utom artikel 5 om ömsesidigt försvar.

Reflektion

Vad som har tagits fram kan inte tolkas som fullständiga bevis. Det finns dessutom felfaktorer och alternativa tolkningar som bör tas i anspråk gällande analysens resultat. Till exempel är tidsintervallet 2001-2012 ett

problem. Eftersom president Obama bara har suttit som president i fyra år finns det fog för att hävda att den amerikanska utrikespolitiken faktiskt inte har förändrats avsevärt.

Dessutom finns möjligheten att de svenska partierna ännu inte har hunnit omformulera sin politiska retorik angående USA. I det ideala fallet skulle en fullständig analys därför ha innefattat ett längre tidsintervall än till hösten 2012.

Avsikten med rapporten är dock att belysa att det över huvud taget finns antiamerikansk retorik hos oppositionspartierna och att denna får uttryck i diskussioner om Nato

En annan aspekt som kan påverka analysens resultat är det källmaterial som används. Citaten i texten är utdrag ur källor där det framgår särskilt tydligt att personen eller partiet hyser misstro mot USA. Resultatet kan därför vara skevt och anklagas för att tillskriva en överdriven nivå av antiamerikanismen hos oppositionspartierna. Avsikten med rapporten är dock att belysa att det över huvud taget finns antiamerikansk retorik hos oppositionspartierna och att denna får uttryck i diskussioner om Nato.

En annan viktig faktor som bör diskuteras är den om kausalitet. Denna rapport antar att oppositionspartiernas retorik om USA och Nato är en effekt av politiken. En tänkbar alternativ för-

klaring, som bland annat Ulf Bjereld poängterar i sin forskning, är att oppositionspartiernas retorik är en effekt av den svenska opinionen.⁶² Eftersom riksdagsledamöter är folkvalda är detta en invändning som bör tas i beaktande. Riksdagsledamöter har emellertid opinionsbildande inverkan. Vad oppositionspartierna säger i frågan om Nato kan därför också antas påverka opinionen. Kausaliteten i denna fråga är inte självklar och bör därför behandlas som en öppen fråga.

På samma sätt kan en alternativ förklaring till oppositionspartiernas retorik vara kopplad till "amerikanisering". I sådana fall är retoriken en effekt av att värna om "det svenska", inte om att ta avstånd från "det amerikanska". Det vill säga, antiamerikanismen är inte nödvändigtvis politiskt motiverad.

Trots dessa uppenbara brister förefaller det som att bevisen som tagits fram tecknar en adekvat bild av den retoriska tendensen inom Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Analysens fokus på centrala personer inom partierna och på nyckeldokument – till exempel partiprogram och utrikespolitiska doktriner – medför att resultaten kan antas ha relevans i frågan om partiernas ståndpunkter om svenskt Natomedlemskap.

Vad betyder oppositionspartiernas antiamerikanism för Natodebatten i stort? Oppositionspartiernas oförändrbara misstro mot USA är bekym-

⁶² Ulf Bjereld, 'Stabilit Natomotstånd i svensk opinion', s. 497.

mersam i sig själv eftersom retoriken inte tar hänsyn till de verkliga förändringarna i landets politik. Men misstron mot USA är framför allt av intresse för frågan om svenskt medlemskap i alliansen. Om Nato beskrivs som en USA-ledd koalition blir Natofrågan logiskt bunden till partiernas uppfattningar om USA. Om partierna hyser en misstro mot USA är det logiska utfallet att de också hyser en misstänksamhet mot Nato, som ju inte bidrar till den sakliga diskussionen om huruvida Sverige ska söka medlemskap i alliansen. Antiamerikanismen är alltså bekymmersam eftersom denna hämmar en seriös diskussion om svenskt Natomedlemskap.

Ett tydligt exempel på antiamerikanismens destruktiva kraft är att USA antas dominera Nato och att ett medlemskap skulle innebära underkastelse. Men Nato är en traditionell, mellanstatlig organisation där besluten fattas med konsensus mellan medlemsländerna. Det finns i Natos stadgar inga absoluta förpliktelser till ett enskilt land. Varje enskild medlem bestämmer vilka resurser som ska ställas till Natos förfogande och på vilka grunder. Förståelsen för hur Nato fungerar som organisation är ett av flera viktiga första steg för att på ett uppriktigt sätt diskutera om det är rimligt att Sverige ansöker om medlemskap i alliansen. Men genom antiamerikanismen förstörs möjligheterna till en ärlig diskussion om vilka fördelarna respek-

tive nackdelarna är med medlemskap. Detta är ett exempel på varför det är viktigt att tala om antiamerikanismen i samband med Natofrågan.

Oppositionspartiernas antiamerikanism är bara en av flera grunder till deras Natomotstånd. Att kritiskt

granska alla bevekelsegrunder är en förutsättning för att urskilja de rationella argumenten från de irrationella. Detta är en grundsten för hederligt statsmannaskap och för en upplyst diskussion.

FÖRFATTAREN:

Märten är projektledare på Frivärld. Han har tidigare bland annat arbetat som redaktör med säkerhetspolitik som ämne på International Relations and Security Network, Zürich. Märten har en fil kand i internationella relationer från University of Hull, har studerat utrikespolitisk analys vid London School of Economics och tar examen i statsvetenskap från Uppsala Universitet i juni, 2012.

© Författaren och Frivärld 2013. Att kopiera rapporten är inte tillåtet utan tillstånd från Frivärld.

REFERENSER

- Ahlin, U. (2010), 'Vi menar kärnvapenbaser, inte USA', *Newsmill*, maj 25, 2010. Hämtat från: <http://www.newsmill.se/node/22852>, november 4, 2012.
- Alm, M. (2009), 'Amerikaner och anti-amerikaner: sex studier av anti-amerikanismen – en forskningsöversikt', *Scandia* Vol. 75(1), s. 111-124.
- Berman, R. (2004), *Anti-Americanism in Europe: a cultural problem* (Stanford: Hoover Institution Press).
- Bjereld, U. (2010), 'Rödgrön utrikespolitik och amerikanska militärbaser', maj 27. Hämtat från: <http://ulfbjereld.blogspot.se/2010/05/rodgron-utrikespolitik-och-amerikanska.html>, november 24, 2012.
- Bjereld, U. (2012), 'Stabilt Natomotstånd i svensk opinion', i Lennart Weibull et al., (red.), *I framtidens skugga* (Göteborgs universitet: SOM-institutet), s. 497-500.
- Björklund, L. (2004), intervju av Stenberg, E., 'Inte nödvändigt med FN:s stöd vid ingripanden', *Dagens Nyheter*, november 26. Hämtat från: <http://www.dn.se/nyheter/politik/inte-nodvandigt-med-fns-stod-vid-ingripanden>, november 26, 2012.
- Blanck, D. (2006), 'Television, education, and the Vietnam war: Sweden and the United States during the postwar era', i Stephan, A., (ed.), *The Americanization of Europe: Culture, Diplomacy, and Anti-Americanism after 1945* (New York: Bergahn Books), s. 91-114.
- Broderskapsrörelsen, (2004), 'Reinfeldt vacklar om Nato', *Svenska Dagbladet*, januari 6. Hämtat från: <http://mobil.svd.se/128395.ece> november 27, 2012.
- Bush, G. (2004), 'Address to the nation', 13 april, citerad i Tyler, C. (2007), 'History's actors: insights into the 'war on terror' from international relations theory', i Mullard M. och Bankole C., (eds.), *Globalization, citizenship and war on terror* (Cheltenham: Edward Elgar), s. 32-55.
- Caldwell, C. (2002), 'How do I hate thee? The global anti-American left and what makes them tick', *The Weekly Standard*, november 25, 2002.
- Centerpartiet, 'Nato'. Hämtat från: <http://www.centerpartiet.se/Centerpolitik/Politikomraden/Forsvars--och-sakerhetspolitik/Politik-A---O/Nato/>, oktober 17, 2012.
- Folkpartiet, 'Ett starkare svenskt försvar', januari 20, 2009. Hämtat från: http://www.folkpartiet.se/ImageVault/Images/id_4471/scope_0/ImageVaultHandler.aspx, oktober 17, 2012.
- Fukuyama, F. (1992), *Historiens slut och den sista människan* (Stockholm: Nordstedts).
- Fukuyama, F. (2004), 'The neoconservative moment', *The National Interest*, sommar, 1 juli, s. 56-58.
- Gaddis, J. (2004), *Surprise, security and the American experience* (New Haven: Yale University Press).
- Hanahoe, T. (2003), *America rules: US foreign policy, globalization and corporate USA* (Dublin: Brandon).
- Hollander, P. (1992), *Anti-Americanism: critiques at home and abroad 1965-1990* (New York: Oxford University Press).
- Hollander, P. (1995), *Anti-Americanism: irrational and rational* (New Brunswick: Transaction Publishers).
- Hollander, P. (2004), *Understanding Anti-Americanism: its origins and impact at home and abroad* (Chicago: Ivan R. Dee).
- Huntington, S. (1993), 'The Clash of Civilizations?', *Foreign Affairs*, Vol. 72(3), 1993, s. 22-49.
- Huntington, S. (1996), *The clash of civilizations and the remaking of world order* (New York: Touchstone).

Hällhag, R. (2008), 'Från folkrätt till människors rätt', i Laila Naraghi, (red.), *Säkerhet och solidaritet: socialdemokratisk debatt om framtidens säkerhet och försvar* (Stockholm: Arbetarrörelsens tankesmedja och Socialdemokraternas internationella rådslag), s. 61-71.

Joffe, J. (2006), *Überpower: The Imperial Temptation of America* (New York: W.W. Norton & Company).

Judt, T. och Lacorne, D. (2005), *With us or against us: studies in global anti-Americanism* (New York: Palgrave MacMillan).

Juholt, H. (2007), 'Dåligt inflytande i regeringen', *Svenska Dagbladet*, september 7, 2012. Hämtat från: <http://mobil.svd.se/16724.ece>, november 26, 2012.

Kagan, R. och Kristol, W. (2002), 'The Bush doctrine unfolds', *The Weekly Standard*, mars 4.

Katzenstein, P. och Keohane, R. (2007), *Anti-Americanisms in world politics* (New York: Cornell University).

Keohane, R. (2007), 'Anti-Americanisms in world politics', *Polis/R.C.S.P./C.P.S.R.*, Vol. 14(1-2), s. 1-31.

Kohut, A. (2007), 'America's image in the world: findings from the Pew Global Attitudes Project', Testimony of Andrew Kohut, President of the Pew Research Center, to the Subcommittee on International Organizations, Human Rights, and Oversight Committee on Foreign Affairs, U.S. House of Representatives, mars 14.

Kohut, A. och Stokes, B. (2006), *America against the world: how we are different and why we are disliked* (New York: Henry Holt and Company, 2006).

Kristdemokraterna, 'Säkerhet och försvar'. Hämtat från, <http://www.kristdemokraterna.se/VarPolitik/Politikomraden/Sakerhet-och-forsvar/>, oktober 17, 2012.

Landau, S. (2003), *The pre-emptive empire: a guide to Bush's kingdom* (London: Pluto Press).

Ljunggren, S-B., (2008), 'Vadå 1809?', i Laila Naraghi, (red.), *Säkerhet och solidaritet: socialdemokratisk debatt om framtidens säkerhet och försvar* (Stockholm: Arbetarrörelsens tankesmedja och Socialdemokraternas internationella rådslag', s. 37-43.

Markovits, A. (2007), *Uncouth nation: why Europe dislikes America* (Princeton: Princeton University Press).

Marling, W. (2006), *How "American" is globalization?* (Baltimore: The Johns Hopkins University Press).

Miljöpartiet, (2001), 'EU:s utrikes- och säkerhetspolitik', Riksdagen, Motion 2001/02:U315

– (2002), 'Irak', Riksdagen, Motion 2002/03:U276.

– (2004), 'EU:s militärisering', Riksdagen, Motion 2004/05:U319.

– (2007), 'Motion med anledning av prop. 2007/08:168 Lissabonfördraget', Riksdagen, Motion 2008/09:U4.

– (2009), 'Afghanistan', Riksdagen, Motion 2009/10:U338.

– (2011), 'Vidgad syn på utrikespolitiken', Riksdagen, Motion 2011/12:Fö240.

– (2012), 'En kärnvapenfri värld', Riksdagen, Motion 2012/13:U238.

– (2012), 'Försvarspolitik i en ny tid', Riksdagen, Motion 2012/13:Fö268.

– (2009), 'Nato'. Hämtat från: http://www.mp.se/templates/Mct_177.aspx?number=110521, oktober 17, 2012.

Moderaterna, (2012), 'Utrikespolitik', juni 28. Hämtat från: <http://www.moderat.se/utrikespolitik>, oktober 17, 2012.

Obama, B. (2012), *National Security Strategy*. Hämtat från: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf, november 16, 2012.

- Pei, M. (2003), 'The paradoxes of American nationalism', *Foreign Policy*, 1 maj.
- Pew, (2006), 'A conversation with Josef Joffe, Imperialism, Anti-Americanism and Anti-Semitism', Pew Research Publications, juni 28. Hämtat från: <http://pewresearch.org/pubs/23/the-problem-of-american-exceptionalism>, november 14, 2012.
- Polyani, K. (1957 [1944]), *The great transformation: the political and economic origins of our time* (Boston: Beacon Press).
- Roger, P. (2005), *The American enemy: the history of French anti-Americanism* (Chicago: University of Chicago Press).
- Ross, A. och Ross, K. (2004), *Anti-Americanism* (New York: New York University Press).
- Rådberg, P. (2009), 'Sverige smygs in i Nato', *Svenska Dagbladet*, juni 8, 2009. Hämtat från: http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/sverige-smygs-in-i-nato_3028115.svd, november 3, 2012.
- Salomon, K. (1996), *Rebeller i takt med tiden: FNL-rörelsen och 60-talets politiska ritualer* (Stockholm: Prisma).
- Schori, P. (1972), 'Ledare', *Tiden*, nr. 10.
- Schweizer, G. och Schweizer, C. (2006), *America on notice: stemming the tide of anti-Americanism* (Amherst: Prometheus Books).
- Sjöstedt, J. (2010), 'USA bombar Norrland och Gudrun besöker Umeå'. Hämtat från: <http://jonassjostedt.se/2010/08/usa-bombar-norrland-och-gudrun-besoker-umea/>, oktober 25, 2012.
- Socialdemokraterna, (2005), 'En rättvis värld är möjlig', oktober 25 – november 3. Hämtat från: <https://www.socialdemokraterna.se/upload/Internationellt/Dokument/Internationellt%20Program%20Socialdemokraterna.pdf>, november 26, 2012.
- (2008), 'En modern säkerhetspolitik: en rättvis värld är möjlig', september. Hämtat från: http://www.socialdemokraterna.se/upload/Radslag/Varlden/rapporter/s%C3%A4kerhetspolitisk_rapport.pdf, november 27, 2012.
  - (2008), 'Motion med anledning av skr. 2008/09:137 Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringsinsatser', Riksdagen, Motion 2008/09:U18.
  - (2008), 'Värna alliansfriheten', januari 8. Hämtat från: <http://www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/Arbetarekommuner/Vastervik/Media-ny/Media/Varna-alliansfriheten-/>, november 25, 2012.
  - (2009), 'En rättvis värld är möjlig', Riksdagen, Motion 2009/10:U340.
  - (2009), 'Säkerhet och EU', mars 23. Hämtat från: <http://www.socialdemokraterna.se/Var-politik/Arkiv/Val/Europavalet/Valet-till-Europaparlamentet-2009/EU---Sakerhet/>, november 28, 2012.
  - (2009), 'Säkerhet och solidaritet: socialdemokratisk debatt om framtidens säkerhet och försvar'. Hämtat från: http://www.socialdemokraterna.se/upload/Internationellt/Dokument/S%C3%A4kerhet_och_solidaritet_inlagan.pdf?cmpi, november 5, 2012.
  - (2010), 'En rättvis värld är möjlig', Riksdagen, Motion 2010/11:U306.
  - (2011), 'En rättvis värld är möjlig', Riksdagen, Motion 2011/12:U315.
  - (2012), 'En rättvis värld', Riksdagen, Motion 2012/13:U306.
  - (2012), 'Socialdemokraternas utrikesdeklaration 2012', februari 15. Hämtat från: <http://www.socialdemokraterna.se/upload/Central/dokument/pdf/2012/Socialdemokraternas%20utrikesdeklaration%202012.pdf>, oktober 17, 2012.
  - (2010), 'En rödgrön politik för Sveriges relationer med världens länder'. Hämtat från: <http://www.socialdemo->

kraterna.se/upload/rapporter/sverigesrelationermedvarldenslander.pdf , november 20, 2012.

Sverigedemokraterna, (2011), 'All politik handlar om prioriteringar', Riksdagen, Motion 2011/12:Fi242.

– (2012), 'Sysselsättning, tillväxt, trygghet och välfärd', Riksdagen, Motion 2012/13:Fi219.

Vertzberger, Y. (1990), *The world in their minds: information processing, cognition, and perception in foreign policy decision-making* (Stanford: Stanford University Press).

William Kristol and Robert Kagan, 'Towards a neo-reaganite foreign policy', *Foreign Affairs*,

Vänsterpartiet, (2001), 'Sverige under nya internationella förhållanden', Riksdagen, Motion 2001/02:U284.

– (2005), 'Maktförhållanden och rättigheter i världspolitiken', Riksdag, Motion 2005/06:U311.

– (2006), 'En ny Rysslandspolitik', Riksdagen, Motion 2006/07:U236.

– (2007), 'Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan', Riksdagen, Motion 2006/07:U4.

– (2007), 'Stärkande av alliansfriheten', Riksdagen, Motion 2007/08:U216

– (2008), 'Motion med anledning av skr. 2008/09:137 Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringsinsatser', Riksdagen, Motion 2008/09:U18.

– (2012), 'Freds- och säkerhetspolitik', Riksdagen, Motion 2012/13:U207.

– (2012), 'Internationellt program för Vänsterpartiet'. Hämtat från: <http://www.vansterpartiet.se/material/internationellt-program/>.

– (2012), 'Partiprogram'. Hämtat från: <http://www.vansterpartiet.se/material/partiprogram/>, oktober 17, 2012.

– (2002), 'För en radikal och självständig utrikespolitik', Riksdagen, Motion 2002/03:U249

– (2012), 'Internationellt program: en bättre värld är möjlig och nödvändig!', 2012. Hämtat från: http://www.vansterpartiet.se/assets/internationellt_program.pdf, oktober 17, 2012.

Åkesson, J. (2010), 'SD skippar utrikespolitiken', intervju av Niklas Orrenius, *Sydsvenska Dagbladet*, februari 18, 2010. Hämtat från: <http://www.sydsvenskan.se/sverige/sd-skippar-utrikespolitiken/>, december 6, 2012.